

(al-ḥamd) (الْحَمْدُ) — “təsnif etmək”, “rütbə müəyyənləşdirmək”, “imtiyaz vermək” mənasını daşıyır.

Akkad dili ilə paralel şəkildə fonetik əkizi olan— “hamu” (𒄩𒍪) sözü mövcuddur.

Akkad mətnlərində bu söz adətən “tərifləmək”, “uca tutmaq” kimi tərcümə olunur. Lakin Şumer dilindəki paralel fel **ḥé-me-du** “nəticəyə çatdırmaq”, “tamamlamaq” mənasını verir. Bu isə onu göstərir ki, **hamu** üçün qəbul olunmuş “tərifləmək” mənası əslində geriye yönəlmiş şərhdir — yəni qədim sözə müasir mənanın sonradan tətbiq olunması, bu isə **reversiv təhrif** deməkdir.

Hipotezəni yoxlamaq üçün akkad mətnini təhlil edək:

“šarru ḥamātum elēlu rabūtīm iṣāqīq” —tərcümə:

“Hökmdar böyük qələbəyə sevindi.”

Lakin, daha məntiqli tərcümə :

“Hökmdar böyük qələbənin nəticəsi olaraq fərqləndirmə apardı (mükafatlandırdı, rütbə verdi).”

Başqa bir ifadə:

“ilu Bēlu ša ḥamātum iṣakkunū ana dīnim” —tərcümə olunur:

“Bel Tanrısı ədaləti təriflədi.”

Lakin bu tərcümə məntiqi yük daşımır.

Əgər isə **“hamatum”** - *“qiymətləndirdi”, “rütbə verdi”* kimi tərcümə olunarsa, cümlə məntiq qazanır:

“Bel Tanrısı ədalətə status verdi (imtiyaz tanıdı).”

Bu yolla, imtiyazın mənbəyinin haradan gəldiyi aydınlaşır.

Nəticə:

(al-ḥamd) (الْحَمْدُ) sözünün “qiymətləndirmə”, “rütbə müəyyən etmə”, “imtiyaz vermə” kimi tərcüməsi həm fonetik paralelliyə, həm də qədim kontekstual məna baxımından əsaslı və məntiqli yaşamaqdır.